

Na kekeda Laa Totoonao Sa Bol Fua Sa Timotii

Sa Timotii nia waa fasi maefera baita 'i Listra ('Aks 16:1). Nia, waa kwaimani nia sa Bol ne keerua daru kai lea kwaimani ki 'ana kula nai sa Bol lea ki ai uri faarongo talo lae sulia Faarongoa Diana nee sulia sa Disas Kraes. Sa Bol 'e kedaa buka nee 'ana si kada nia lea uri Masedonia ma ka faasia sa Timotii uri ka too 'i 'Efesas. Sa Bol 'e kekeda fua sa Timotii ka faarongoa uri ka too 'i 'Efesas ka fofolo diana suusia tai toolangaidooa garo ne ruu mai matangana konia manata mamana 'i seeri 'ana si kada nai. Na toa toolangaidoo garo nai ki da luia tai kwaini fanga ki nia abu dasi 'anida, ma kera daka saea lau guu ne arai lae fai 'afe lae nia nao si diana ma daka saea lau tai doo 'oro lau. Nia ka faarongoa lau guu 'ana si ade laa diane fua toaa nia ki Kraes uri ili lae sulia, 'ana si kada kera 'ana ofu lae ki 'ana faabaita lana God. Ma nia ka faarongoa lau guu sa Timotii 'ana birangaa ne tala'ana toaa nia ki God dai faatainia lao toaa kera ki.

Sa Timotii nia toolangaidoo fua toaa da kwaitalai ki fua toaa nia ki Kraes sui gwana. Ma nia ka kedaa lau guu si baea 'oro ni kwai'adomi lae ki fua sa Timotii uri ka 'adomi nia 'ana raoa nia.

Na 'inifuui doo ki laona buka nee:

Toolangaidoo lae sulia figua God ma toa rao ki 1:1—3:16

Toolangaidoo lae sulia raoa nia sa Timotii 4:1—6:21

¹ Nau sa Bol na 'aboosol nia Kraes Disas ne. God na waa kwai faamauri kolu ma Kraes Disas ne kolu manata ngado 'ani nia daru falea si baea fifii fuaku uri ili lana raoa nee 'ana 'aboosol lae. ² Nau ku kekeda kau fuamu Timotii, suli 'oe talafana 'alakwa mamana tiifau nau naa 'ana bali 'ana manata mamana lae 'ana Kraes. Maa kia God fainia Kraes

Disas na Aofia kia daru ka ade diana fuamu, ma daru ka kwai'ofei 'ani 'oe ma daru ka falea 'adaru aroaroe fuamu.

Sa Bol saea sa Timotii ka firu suusia toolangaidooa garo ki

³ 'Ana si kada bae ku faasi 'oe uri ku lea mai Masedonia, nau ku bae fifii mai fuamu. Nau ku dooria 'oko too ngado 'amua 'i 'Efesas uri 'oko saea fua tai toaa 'i sena ki kera daka too 'ada faasia faarongo talo lae sulia toolangaidooa garo ki fua toae ki. ⁴ 'Okoo saea lau gu fuada kera daka too 'ada faasia roo lae gwada 'ana unu lae sulia ununua ma talisibaraa nao si mamana ki guu. Doo nai ki ne adea toae ki daka olisusuu gwada faafia doo nao si mamana ki ma ka nao si 'adomi kera guu uri ili lae sulia manata lana God ma manata mamana lae 'ani nia. ⁵ Aia ma na bae fifii laa ne 'oe ilia fua toae ki, nia doo uri ka 'adomi kera lau 'ana uri daka liosau mamana 'ani kera kwailiu. Liosaua nai ne sakatafa mai faasia si ruruidoo ne sakwadoloa fasi ta'aa lae, si liowane ne diana ma na fiitooa mamane 'ana God. ⁶ Tai toaa da lea 'e'ete naa faasia doo nai ki ma daka dau na 'ada 'ana olisusuu ta'aa lae fai toae ki fua mange. ⁷ Kera da dooria gwada toolangaidooa lae sulia taki bae sa Mosis fua toae ki ma daka bae kwaifanei gwada sulia doo nai ki fua figue ki, ma sui ni kera 'i tala'ada daka ulafusia lau gwada malutana doo nai ki da bae sulia fua toae.

⁸ Kolu kolu saitomana, na taki nia doo diane gwana lelea wane nia toolangai 'o'olo ai. ⁹ Ma kolu ka saitomana lau guu, na taki nai 'e nao lau doo fua toaa da 'o'olo ki naa. Nia doo lau 'ana uri faatai lana 'o'oloe fua toaa da ilia doo garo ki. Na doo lau 'ana fua toaa ne nao dasi too gu farana taki lao toaa kera ki ma daka ade faasia ki. Ma na doo lau 'ana fua toaa abulo ta'aa ne da sua ma ka nao dasi too tii bali fua God, ma doo lau 'ana fua toaa sawane ma na toaa da saungia maa kera ki fai gaa kera ki. ¹⁰ Ma doo lau 'ana fua toaa ooe ki, ne da ooe kera kwailiu kera wane ki, ma daka ooe kera kwailiu kera keni ki. Na doo lau 'ana fua toaa ne da lauwane daka faafoli ki ai, ma toaa suke ma na toaa

da alangai sui daka 'oia lau gwada alangaia kera ki. Na doo lau 'ana fua toaa ne da toolangaidoo ma ka lea 'e'ete faasia toolangaidooa 'o'olo ki, ma tai doo 'oro ki lau ne lea 'e'ete faasia toolangaidooa 'o'olo nee. ¹¹ Toolangaidooa 'o'olo nai nia lea 'ua gu sulia Faarongoa Diana tasa ne lea mai fasi God ne diana tasa. Na Faarongoa Diana nai ne God nia alu 'i 'abaku uri faarongo talo lae ai fua toae ki.

Kraes Disas nia lea mai fua faamauri lana toaa abulo ta'aa ki

¹² Nau ku tangoa 'asia naa Kraes Disas na Aofia kia sulia nia fiitoku ma ka alua raa nia 'i 'abaku, ¹³ sui boroi 'ana ni nau ku ilimatainia mai ma ku firu mai fai nia ma ku sae ta'aa lana mai. Na Aofia kolu nia 'ofe nau sulia nau ku ilia doo nai ki laona ulafusidooe 'ana si kada nao kwasi manata mamana 'ua 'ani nia. ¹⁴ Na ade diana nia Aofia fuaku 'e baita tasa ma ka adea nau ku manata mamana 'ana sa Disas Kraes ma ku liosau 'ani nia.

¹⁵ Si baea mamane uri faamamane lana tiifau naa ne nia 'urii, “Kraes Disas nia lea mai lao molaagali uri faamauri lana toaa abulo ta'aa ki.” Ma ni nau naa ne ku abulo ta'aa ka tasa 'ana wane sui guu. ¹⁶ God nia 'ofe nau uri Disas Kraes ka 'arutoku 'ana faatai lana ne God nia mamarato tasa maasia toaa abulo ta'aa 'asia ki naa 'ana faamauri lada nunufana manata mamana laa kera 'ani nia mala ne nia ilia fuaku nau waa abulo ta'aa tasa. ¹⁷ Na God ne mauri ma ka 'inito totoo firi, ne wane 'afitai ka suana 'ana maana, alua toae ki sui guu da faabaita nia 'ada, ne nia taifili nia guu ne nia God. Alu kera faabaita nia 'ada ma daka tango nia firi 'ada totoo si sui. Iuka, nia 'uri nai.

¹⁸⁻¹⁹ Aia ni 'oe 'alakwa nau sa Timotii, doo nai ki nau ku toa ki siamu nai, na doo uri 'oko ade sulia ki ma ka 'adomi 'oe uri 'oko firu laona firua diana nee kolu firu ai suusia toolangaidooa suke ki. Ma doo uri ka 'adomi 'oe 'oko uu ngasi 'ana manata mamana laa 'oe 'ana God ma 'oko too 'ana si manata laa ne 'o'olo. Doo nai ki nau ku saea nai da

lea 'ua guu sulia si baea na Anoedoo Abu nia bae mai 'ana toaa gwaungai ki ma ka saea sui ki naa sulii 'oe.✠

Tai toaa, kera da lukasia naa doo 'o'olo nai ki da saitomana ma ka nao dasi manata mamana naa 'ana Kraes. ²⁰ Ta roo waa 'ani kera ne sa Haemenas fai sa 'Aleksanda. Roo waa nai ki, nau ku faolomai keerua naa fua sa Saetan uri daru ka saitomana 'adarua doo ne keerua ilia nia garo ma uri daru ka too 'adaru faasia sae lana doo garo sulia God.

2

Na ofuofua kwaimani ma foa kwaimania kera toaa manata mamana ki

¹ Aia si doo fifii nau ku dooria gu 'oko ilia ne, 'o saea fua toaa manata mamana ki uri daka foosia God ma daka tango nia ma daka gani nia uri ka 'adomia toae ki sui guu. ² Molu foa mai fua toaa gwaungai ki fai tii gwana ne nia 'inito 'ana doo ki, uri kolu ka too 'ana toaa ne aroaro ma ka gwagwatani ma uri kolu ka faa'initoaa God 'ana ade laa ne 'o'olo. ³ Na foa laa 'uri nai nia diana ma ka faaelea manata lana God waa ne faamauri kia. ⁴ Ade 'uri nai, sulii God nia dooria fua toae ki sui guu daka saitomana doo mamane ki sulia Kraes ma daka too 'ana mauria firi. ⁵ Sulii tii God gu ne nia God mamane, ma tii waa taifilia gu ne nia olitainia mai toae sia God. Waa nai naa ne sa Disas Kraes. ⁶ Sa Disas nia fale nia 'i tala'ana uri ka foli usia toae ki sui guu faasia kwakwae. Bae laa nai, God nia faatainia sui naa fuana toae ki sui guu 'ana si kada nia 'oloa fuai. ⁷ Si doo nai ne adea God ka fili nau uri nau na waa ni faarongo talo lae ma toolangaidoo lae fua toaa nao lau Diu ki sulia si faarongoa mamane sulia sa Disas Kraes. Nau nao kwasi suke. Doo mamane ne ku saea.

Na toolangaidooa fua ofu kwaimani lae

✠ 1:18-19 1 Timotii 4:14

⁸ 'Ana kule ki sui guu, nau ku dooria fua wela wane ki daka tafoa 'abada 'ana foa lae fainia na tooa ne nia too tii bali fua God ma ka nao rakesasue ma firue ai.

⁹ Ma na keni ki lau guu daka ofi 'ana ofi laa ne suana lana 'e 'initoa ma ka manataa 'ana maku ne saufini diana 'ana nonida. Nao dasi bilingi diana 'ana ifuda ki gwana, ma nao saingi lada gwana 'ana kokome 'ana gool ma karango iriroa Diane ki ma 'ana si laungi liu baita tasa ki ne kai 'ilua wane fua garoe. ¹⁰ Ma kaa da laungi kera 'ada 'ana ili lana doo Diane ki uri ka faatainia ni kera keni da manata mamana ki 'ana God. ¹¹ Ma na keni ka too aroaro ma ka abulo marabibi 'ana fafurongo lana toolangaidooe ki. ¹² Nau nao kwasi faolomainia kau keni ki uri daka toolangaidoo ma daka 'inito nada faafia wela wane ki. Alu kera da too aroaro 'ada. ¹³ Doo ne adea ka 'uri nai, suli sa 'Adam bae God nia safali saungainia 'i nao sui fatai ni 'Ifi. ¹⁴ Ma nao lau sa 'Adam bae Saetan suke nia bae. Ni 'Ifi lau 'ana bae Saetan suke nia ma ka abulo ta'aa suli nia ade faasia si baea fifii nia God. ¹⁵ Sui boro 'ana God nia faamauria keni ki 'ana kwala wela lae lea kera da manata mamana 'ana Kraes ma daka too 'ana liosaue ma daka too tii bali fua God.

3

Toolangaidooa fua toaa rao God

¹ Si baea mamane bae nia 'urii, “Lea ta waa nia dooria kai ilia si raoa nee 'ana kwaitalai lae fua konia manata mamana, waa nai 'e dooria si raoa 'initoe nai.” ² Aia, ma na waa kwaitalai nai fua konia manata mamana, na abulo lana ka nao si faa noni susuala lau, ma ka too 'ana tii 'afe guu ma ka mamana fuana 'afe nia, ma ka suasulia mauria nia, ma ka manataa, ma na abulo lana ka 'initoa, ma ka kwaisangoni, ma ka bobola fainia toolangai lana bae lana God sia toae ki. ³ Ma nia ka nao si kuu oewanea lau 'ana waen uri faaoewane lana 'i tala'ana. Nia ka too marabibi, ma ka nao si too lau 'ana olisusuue fainia toae ma na doori

firu lae gwana. Na waa nai ka nao si tola lau suli malefo. ⁴ Ma nia ka saitomana 'olosi lana 'afe nia fai wela nia ki ma ka toolangaidoo fuada kera daka ade suli nia ma daka sae'inito 'ani nia. ⁵ Suli lea na waa 'e nao si tala'ana guu sua lae sulia na bara wele nia fai 'afe nia, tara nia ka suasuli 'utaa 'ana konia manata mamana nee? ⁶ Na waa ne nia rafo naa 'ana manata mamana lae ne nia bobola fainia kai kwaitalai. Na waa ne nia nao si rafo 'ua lao manata mamana laa nia, tara nia kai uu nia 'i tala'ana mala 'ana sa Saetan ma God kai kwae nia lau guu. ⁷ Na waa nai fua kwaitalai lae, nia lau guu na waa ne toaa 'i sara ki boroi da sae'inito lau gu 'ani nia ma ka nao dasi saea tasi doo ne ta'aa suli nia. Lea nia 'uri nai taari waa nai ka nao si 'asi nia lao 'aukwai nia sa Saetan.

Toaa rao kwai'adomi ki matangana konia manata mamana

⁸ Na waa neki fua rao kwai'adomi lae fua konia manata mamana, kera daka abulo manataa ma daka bae mamana, ma ka nao dasi kuu oewanea lau 'ana waen doo ne kai faagwauoe kera, ma nao dasi tola lau suli malefo. ⁹ Na waa nai ki kera waa manata lada ki ngado 'ua guu 'ana toolangaidooa ne God nia faatania fuakolu, ma na manata lada ka nao si ruarua lau. ¹⁰ Sui fatai kera dafi ilia tasi raoa, na toaa manata mamana ki daka ilitoda fasi 'ada uri ka faatai folaa ai ne abulo lada 'e 'o'olo naa suli doo ki. 'Uri nai sui fatai kera dafi alu kera 'ana si raoa nai.

¹¹ Ma na 'afe kera ki boroi na abulo lada ka manataa lau guu. Na ai nai ki ne nao dasi unutainia ta waa ma ta ai kau. Ma kera daka sua diana sulia tooa kera ki 'i tala'ada, ma daka mamana 'ana ili lana doo ki sui guu.

¹² Na waa ni rao kwai'adomi nai ki fua toaa manata mamana ki, kera waa neki da too 'ana tii 'afe ki guu ma daka mamana fua 'afe kera ki. Ma daka saitomana 'olosi lana 'afe kera ki fai wela kera ki. ¹³ Na wane ne nia rao kwai'adomi diana fua toaa God, tara toae ki dai sae'inito 'ani nia, ma 'i seeri nia kai too 'ana noniraa lae uri bae lae sulia na manata mamana laa nia 'ana sa Disas Kraes.

Si manata laa ne adea sa Bol ka kedaa leta nee

¹⁴ Nau ku manata toi tara nao si tau guu nau kwai dao kau siamu, sui ta ku doori kekeda na 'aku kau fuamu uri ku toolangainia tai si doo ki fuamu ¹⁵ suli ade lea ma nau ku dora 'ua gwaku kau. Lea nau ku dora 'ua gwaku kau, nau ku kekeda kau fuamu nee uri 'oko saitomana si ade laa ne kolu kai ilia 'i laona too kwaimani laa kolu, ne kolu wela nia ki God. Ni kolu nee, kolu na konia manata mamana nia God mauri firi nee naa ne. Na figua nai ne nia faangadoa na toolangaidooa mamana nia God ma ka mala 'ana ta baefungu ni faangado lana lume.

¹⁶ Si doo mamana ma ka baita tasa ne God nia faatai folaa ai fuakolu 'i tari'ina sulia na faamamane laa ne kolu nii na 'i laona nia 'uri:

“Kraes nia lea mai ka lia 'ana wane,
Na Anoedoo Abu ka faatainia 'o'olo lana,
Na 'ensel ki daka tala suana naa,
Wane ka faarongo na suli nia matangana toaa 'e'ete 'oro,
Na toae laona molaagali daka manata mamana na 'ani nia,
Ma God ka ngali nia ka oli 'alaa na fainia uri laona 'initoaa
'i salo.”

4

Na waa da toolangaidoo garo ki

¹ Na Anoedoo Abu nia bae folaa ka saea naa ne 'afa dani 'isi ki tara tai toaa kera dai lukasia manata mamana laa kera ma dai lea na 'ada sulia bae lana ma na toolangaidooa nia anoedoo suke ki ne lea mai faasia anoedoo ta'ae ki.

² Na toolangaidooa nai ki da lea mai faasia toaa da suke ki gwada 'ana doo Diane ki ma ka nao dasi lio saitomana gu garo laa kera ki 'i tala'ada. ³ Na waa suke nai ki kera da toolangaidoo daka luia arai lae ma 'afe lae fasia wane ma keni ma daka luia lau guu tai fanga fasia 'ani lana lae nia abu. Ma sui fanga nai ki, na fanga God nia saungainida ki mai fua toaa manata mamana ki uri daka tango nia fuai lea

sui daka 'ania ki gwada. ⁴ Na doo neki God nia saungainida mai da diana sui guu, ma kolu 'afitai kolu ka ote kolu ai lea kolu tangoa God fuai sui kolu ka 'ani gwakolu, ⁵ suli God nia sae diana lana naa si fanga nai 'i nunufana bae lana ma 'i nunufana foa lae.

Na waa rao diana nia sa Disas Kraes

⁶ Timotii 'ae, lea 'oe 'o bae sulia toolangaidooa neki fua toaafuta kia ki 'ana bali 'ana manata mamana lae, nia kai faatainia ni 'oe na waa 'o fafurongoa ma 'oko ade sulia na toolangaidooa mamana nee sulia manata mamana lae 'ana God ne 'oe lea mai sulia ka dao naa nai. Ma 'i seeri nia ka faatainia naa ni 'oe na waa rao diana nia sa Disas Kraes. ⁷ Nao 'osi roo gwamu 'ana olisusuu lae sulia 'atona ununua nao si mamana ki ne nao si lea sulia manata lana God. 'O susuu 'amu fai ili lana si doo ne God nia dooria. ⁸⁻⁹ 'Oe saitomana gwamu bae waa ki da bae 'urii, "Ili lana si doo ne kai faatetede noniwane 'i tari'ina ne nia diana!" Si doo nai 'e mamana ma sui ta, si doo 'e diana tasa ka talua kula nai ne fua waa ka susuu fainia ili lana si doo ne God nia dooria, suli tara nia 'adomia wane lao tooa nia 'i tari'ina ma ka 'adomi nia lau guu fua lao tooa nia 'ana kada nii 'ua kau. Si baea nai nia si baea mamana 'asia naa ma si baea uri faamamane lana. ¹⁰ Nia ne adea kolu ka rao fifii ma kolu ka sasi ngangata naa, suli na manata ngado laa kolu 'e nii 'ana God mauri nee. God nia waa fua faamauri lana toae ki sui guu ne da manata mamana 'ani nia.

¹¹ 'O toolangainia doo nai ki 'ana toae ma 'oko bae fifii 'ani kera uri daka ade ki sulia. ¹² Nao 'osi faolomainia toae ki uri daka saea 'oe nao 'osi tala'ana kwaitalai lae suli ne 'oe waa 'ofi baita gwamu. 'O too 'ana tooa Diane uri na toaa manata mamana ki daka lio rongokwaisulii 'ani 'oe 'ana bae lamu, na ade lamu, na liosaua 'oe, na manata mamana laa 'oe ma na tooa 'oe ne nia 'uri tasi doo 'e sasaolia, uri 'i seeri kera daka ilia lau guu.

¹³ 'Oko teemainia kekeda laa abu ki fuana toae ki ma 'oko

falebaea sulia malutana faarongoa diana nee fuada ma 'oko toolangaidoo fuada. 'O ade 'uri nai fuada lelea nau ku dao gu kau siamolu. ¹⁴ Nao 'osi lukasia lau falea 'oe ne Anoedoo Abu faasui na fuamu 'ana si kada ne toaa gwaungai ki da fale 'aba faafi 'oe ma daka bae 'ana bae brofet lae faafi 'oe. ¹⁵ 'O ilia doo nai ki ma 'oko fale 'oe naa fua ili lana kwaini raa nai uri toae ki sui guu daka suai na raa 'oe nai nia lea diana naa. ¹⁶ 'Oko sua diana sulia abulo lamu ma na toolangaidooa ne 'oe ilia. 'O ili 'uri nai uri God ka faamauri 'oe ma na toaa ne da fafurongoa bae lamu.

5

Toolangaidooa sulia 'adomi lana gwa 'oru ki

¹ Waa ne waro, 'o bae fuana 'oko gwafe nia mala 'ani nia na maa 'oe naa, nao 'osi ngatafia lau. Toa dafi baita ki, 'oko suada mala 'ani kera na too lamu ki naa. ² Na keni 'initai ki, 'oko suada mala 'ani kera na gaa 'oe ki naa. Ma na keni saarii ki, 'oko suada mala 'ani kera na waiwane 'oe ki naa, ma na manata lamu fuada ka sasaolia tiifau.

³ 'O sua diana sulia na ai ne nia 'oru ka inomae muu. ⁴ Aia, ma lea nia ka 'oru boroi ma nia ka too gwana 'ana wela nia ki ma nao kokoo nia ki, saea fuana wela nai ki uri daka sua diana fasi 'ada sulia gaa kera, uri ka duua ade diana laa nia fuada mai. 'I seeri nia ka faatainia manata mamana laa kera 'ana God, suli si doo nai ne God nia ele 'asia na sulia. ⁵ Molu sua diana sulia gwa 'oru ne nia inomae muu ma ka nao tai waafuta 'ana ma sui nia ka manata ngado 'ana God. Ma nia ka ngasi 'ana foa laa nia 'ana gani lana God uri kwai'adomie ki 'ana si kada ki sui guu. ⁶ Aia, ma gwa 'oru ne nia lea gwana sulia doori lana 'i tala'ana, alu nao nia si ngalia lau na kwai'adomia bae. Ni nia na mangoedoo mae gwana, sui boroi 'ana nia ka mauri 'ua gwana 'ana noni. ⁷ 'O bae fifii fua toaa manata mamana ki uri daka ade sulia na toolangaidooa nai, uri kera sui guu

ka nao dasi too lau 'ana tasi doo faa noni susuala suli kera. ⁸Tii ne nao si sua diana sulia toaafuta nia ki ma na 'aebara nia 'ua guu 'i luma nia, nia lukasia naa toolangaidooa nia Kraes, nia 'e ta'aa ka talua fatai wane ne nao si manata mamana 'ua 'ana Kraes.

⁹Ma gwa 'oru ne nao si dao 'ua guu 'ana ono taafuli fa ngali ki ma ka nao si mamana gu mai fuana arai nia, nao 'osi alu kwaimani lau 'ani nia fai 'aini 'oru ni 'adomi lada ki lae. ¹⁰Filia 'amu gwa 'oru nai ne toae ki da saitomana mai fai si raoa diana 'urii ki: Nia sua diana mai sulia wela nia ki, ka sasi diana ka kwaisangoni mai, ka enoeno ma ka kwai'adomi mai fua toaa manata mamana ki, ka kwai'adomi mai fuana toaa lao 'afitaie ki ma ka fale nia fuana ili lana tai raoa 'oro diana ki lau.

¹¹Ma gwa 'oruai diana neki gwana nao dasi waro 'ua, nao 'osi fili kera 'ua, suli si kada na kwaidooria kera 'ana noni nia 'inito faafia na bae alangai laa kera ki 'ana raoa nia Kraes, tara kera dai 'afe lau gwada ki. ¹²Ma lea nia 'uri nai tara nia ka garo, suli kera da 'oia lau gwada alangaia kera ki mai fua sa Disas Kraes. ¹³Lea 'oe fili kera 'ua gwamu fai gwa 'oru waro ki naa, tara kera dai too 'ana noni'ela lae ma na maa luma lae fua ununue. Lea 'uri nai, tara kera dai bae lelea dai saea doo nao sae lana ki sulia wane ki. ¹⁴Nia ne nau ku manata toi nia diana fua gwa 'oruai welawelaa ki daka 'afe ada uri daka welaa, ma daka 'abarua 'ana luma kera ki uri malimae kolu ki ka nao dasi too lau 'ana tasi doo ta'aa ni sae lakolu lae fainia. ¹⁵Ku bae 'uri nai, suli tai gwa 'oru kera da lea 'e'ete naa ma daka lea na 'ada burina sa Saetan. ¹⁶Aia, ma lea ta keni ne manata mamana 'ana sa Disas Kraes 'e too 'ana tai aifuta 'ana ne kera 'oru naa, nia ka sua diana suli kera uri ka nao si falea ta rao 'abarua laa fua konia manata mamana. 'I seeri, na konia manata mamana ka sua 'ana sulia gwa 'oru neki da inomae muu ma daka waro naa.

Na toolangaidooa sulia toaa kwaitalai ki

¹⁷ Na toaa kwaitalai neki da rao diana fua konia manata mamana, nia bobola fainia molu ka sae'inito 'ani kera 'ana foli diana lae 'ani kera. Toaa nai ki fatai ne da rao rigita 'ana faatalongai lae, ma na toolangaidoo lae sulia na Faarongoa Diana nee. ¹⁸ Na Kekeda laa Abu 'e bae mai sulia si doo nai ka bae 'urii, “Si kada na buluka nia rao 'ana talisi lana fufungina wiiti, nao totoo dasi kani faafia ngiduna.” Ma tasi baea ka bae lau gu 'urii, “Na waa ni rao, nia bobola 'ua gu fainia daka usi nia.”

¹⁹ Tasi doo lau, nao 'osi faasifo gwamu ta wane kwaitalai fasi raoa nia sulia bae lana mamalana gwana wane. Lelea ta roo waa ma nao ta olu waa naa kera sui guu da faatainia mai si doo nai nia mamana, 'oko ngatafi nia na faafia. ²⁰ Aia, ma lelea nia ka abulo ta'aa 'ua gwana, 'oko ngatafi folaa 'ani kera 'i naofana figue tiifau, uri na figura nai ka too boroi daka maungia ili lana si doo ta'aa nai.

²¹ Nau ku bae fifii na fuamu 'i naofana God fai sa Disas Kraes, ma 'i naofana 'aini 'ensel fifilia nia ki God, uri 'oe 'oko ade sulia si baea fifii neki 'ana ilidoo lamu fua wane ki ka bobola guu, ma ka nao 'osi 'ilisi wane lau.

²² Ma ka nao 'osi 'ali'ali fai fale 'aba lae fafona ta waa fua ili raoa lae, ma ka nao 'osi rao kwaimani fai ta wane ne nia ilia 'ana si doo ne garo! 'O suasuli diana 'ani 'oe 'i tala'amu uri tooa 'oe ka sakwadoloa fasi ta'aa lae.

²³ Aia, nao 'osi kuufia gwamu otona si kafo tatakwai. 'O kuufia lau gu kasi waen tu'uu fainia uri ka 'adomia rakemu nai ka diana, suli 'oe ne 'o matai odeode ki 'uri nai.

²⁴ Tai wane ki, na abulo ta'aa laa kera ki da tio faatai naa ma daka naofia naa kwakwaea uria ki. Ma tai waa ki lau, totoo tasi kada 'i buri fatai na abulo ta'aa laa kera ki dafi sakatafa faatai. ²⁵ Na raoa diana neki tai waa ki da ilia ki da tio faatai ki lau gu 'uri nai. Ma lea tai raoa diana ne tai waa ki da ilia ki daka tio agwa boroi 'ana kada ne 'i tari'ina, totoo tasi kada kera dai sakatafa faatai guu.

6

¹ Aia, na toaa manata mamana neki sui guu ne da rao tatakwai gwada, saea fuada kera daka sae'inito 'ana waa baita kera ki. Da ade 'uri nai uri ka nao ta waa si saea lau tasi doo ta'aa sulia satana God ma sulia na toolangaidoo ne kolu lea sulia nee. ² Na waa rao tatakwai ne waa baita nia 'e manata mamana naa 'ana sa Disas Kraes, nao manata laa nia si 'urii, “Na waa baita nau nia manata mamana lau guu 'ana Kraes ma kaaria na roo waisaasina ki gwana, nia 'uri nai nau kwasi sae'inito boroi 'aku 'ani nia 'ana rao diana lae fuana.” Na manatae wane nao si diana nai! Si kada uri nai naa ne sae kera dafi rao diana tasa fatai fuana waa 'inito kera ki, suli ne kera da falea naa si raoa kwai'adomi fua toa manata mamana nai naa, ne God nia liosau 'ani kera.

Na toolangaidoo nao si mamana ma na suadoo mamane

Toolangainia doo nai ki siana toae ki ma 'oko bae fifii 'ani kera uri daka ade ki sulia. ³ Tii ne nia toolangaidoo ka lea 'e'ete faasia toolangaidoo nai ma ka lea 'e'ete faasia si baea mamana diana baki na Aofia kolu sa Disas Kraes 'e saea, ma ka toolangaidoo ka lea 'e'ete faasia birangana tooa ne lea sulia doori lana God, ⁴ waa nai, nia uu nia gwana 'i tala'ana ma na waa ulafusidoo gwana. Na waa nai, nia dooria 'asia naa olisusuu lae fai waa ki 'ana 'ini lae sulia si baea ki. Ma 'i seeri nia ka tataea 'uga lae ma na ngata lae ma na kwaimuusie, ma na manata kwaiffia ta'ae ki 'i matangana toae. ⁵ Waa nai, nia waa fua safali lana tooa ta'ae fua toae, suli na manata lana 'e garo ka nao si saitomana guu doo mamane ki. Nia 'e manata toi 'ana sa na raoe fua God na doo nia gwana fua toda lana 'ana malefo.

⁶ Sui ma, na totodaa mamana nai 'ana ne, na too lae sulia manata lana God ma na ele lae sulia ta tee gwana ne wane too sui na ai. ⁷ Suli ni kolu, si kada kolu dao laona molaagali, nao kolu si ngali gu mai tasi doo fai kolu! Ma

si kada ne kolu faasia molaagali boro, 'afitai kolu ka ngali lau gu tasi doo fai kolu! ⁸ Doo ne adea guu, lea kolu too 'ana si fange ma si maku fua 'adomi lakolu, nia diana 'asia naa, alu manata lakolu 'e toli na 'ana fainia. ⁹ Suli bali 'ana toae, kera da dooria 'asia naa todadoo baita lae ma ka adea kera daka 'asi kera naa laona ilitooa fua ili lana doo garo ki uri toda lana malefo. 'I seeri, kera daka 'asi kera naa laona 'aukwai nai ma daka ilia naa doo 'oro oewanea ne garo ne adea mauria kera ki ka funu naa. ¹⁰ Doo ne adea ka 'uri nai, suli na liosau lae 'ana malefo, nia ne lalina birangaa ta'ae ki sui naa. Ta bali 'ana toaa bae, kera da liosau 'ana malefo ka adea kera daka lea 'e'ete naa faasia manata mamana laa kera bae 'ana God, ma 'i seeri nia ka falea naa liodilaa 'oro fuada lao mauria kera ki.

Sa Bol nia kwaifamantai fua sa Timotii

¹¹ Timotii 'ae, ni 'oe na waa God naa 'oko too tau 'amua fasi doo nai ki sui guu. 'O nani 'amua burina 'o'oloe, na too lae sulia manata lana God, na manata mamana lae, ma na liosaue. Na manata lamu ka ngado 'ana God lao 'afitaie ki, ma 'oko marabibi. ¹² 'O rao talingai 'amua 'ana dongana tooa nee 'ana manata mamana lae 'ana God. Ma 'oko dau ngasi 'amua faafia mauria firi ne God nia 'aili 'oe mai uria nee 'ana si kada bae 'o bae folaa sulia manata mamana laa 'oe fua toaa 'oro ki daka fafurongoa mai. ¹³ Nau ku kwaali 'oe tari'ina 'i naofana God ne falea maurie fua doo ki sui, ma 'i naofana sa Disas Kraes waa bae 'e uu 'i naofana sa Bontias Baelat ma ka bae mamana suli nia 'i tala'ana; ¹⁴ 'O ade sulia si baea fifii nee tiifau lelea na Aofia kolu sa Disas Kraes ka dao guu. ¹⁵ Dao lana mai na Aofia kolu, tara nia kai fuli 'ana si kada ne God nia gwalua 'ua gu mai fuai. God nia diana tasa ma ka 'inito fua doo ki sui guu. Ni nia na waa 'inito kera waa 'inito ki sui guu ma na Aofia kera aofia ki sui naa. ¹⁶ Taifili nia gu ne nia na God mauri totoo firi. Ne too laona dadani talau ne 'afitai naa wane ka 'idu karangia. Ne wane nao si suana 'ua mai ma ka totoo boro

'afitai ka suana lau 'ana maana. Na 'initoae ma na rigitae na doo nia God naa totoo firi! Iuka, nia mamana.

¹⁷ 'O saea fua toaa ne kera todadoo baita laona molaagali nee, fua nao manata lada si uu kera 'i tala'ada ma dasi fiitona totodaa baita kera ne kai sui 'ali'ali gwana. Saea fuada uri kera daka fiitona God, sulii nia 'e faa mai doo ki sui guu fuakolu uri ka faaelea manata lakolu. ¹⁸ 'O saea kera da ilia doo diane ki uri na mauria kera ki ka fungu 'ana sasi diana lae fua toae ki. ¹⁹ Ade lae 'uri nai nia 'e mala 'ana taingaia baita ne tio 'ana maasia si kada ne nii 'ua mai, uri daka too 'ana mauria ne mamana.

²⁰ Timotii 'ae, 'o sua diana sulia doo ne God nia faa naa 'abamu uri sua lae sulia. 'O too tii bali 'amua faasia tala baea ne nao si faa'initoaa God fai na olisusuu garo ki, ne waa 'oro da ilia ma sui daka saea 'ada 'ana saitomadooe mone. ²¹ Ta bali 'ana toae kera da faamamanea na bae garoa nai, ma daka lea 'e'ete naa faasia na manata mamana laa mamana nee 'ana sa Disas Kraes.

Aia, God ka ade diana 'ana fuamu.

Na Alangaia Falu 'ana Baea 'i Baegu
The New Testament in the Baeggu language of the Solomon Islands
Niu Testament long langguis Baegu

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baegu (Baeggu)

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 24 Dec 2020 from source files dated 23 Dec 2020

6c9f5b54-40e4-515c-9ffc-f424e1ec7c96